

Reykjavík, 4. mars 2020

Efni: Umsögn Félags heyrnarlausra um breytingu á stjórnarskrá Lýðveldisins Íslands, nr. 33/1944, með síðari breytingum (forseti Íslands, ríkisstjórn, verkefni framkvæmdarvalds, umhverfisvernd, auðlindir náttúru Íslands og íslensk tunga), 466. mál.

Félag heyrnarlausra vill kom á framfæri ánægju vegna frumvarps til stjórnarskipulaga um stjórnarskrá Lýðveldisins Íslands. Viðurkenning íslenska táknmálsins í stjórnarskrá og almennri löggjöf er og hefur verið eitt af helstu baráttumálum félagsins um áratuga skeið.

1. Íslenska táknmálið er tungumál

Íslenska táknmálið er tungumál. Táknmál er talað af fólki víða um heim en það táknmál sem talað er hér á landi er íslenskt, heitir íslenskt táknmál og er móðurmál minnihlutahóps á Íslandi.

Íslenska táknmálið er eina hefðbundna minnihlutamálið á Íslandi, það var ekki búið til heldur er það sjálfsprottið vegna eðlislægrar þarfar mannsins til að tjá sig og eiga í samskiptum. Íslenskt táknmál er því ekki táknuð íslenska, eða íslenska töluð með höndunum. Íslenska táknmálið hefur sína eigin málfræði og setningaskipan líkt og önnur tungumál. Þá breytist það milli kynslóða, en sem dæmi er til barnatáknmál og unglingatáknmál. Táknmálið þróast þannig og breytist í takt við tíma og aðstæður, rétt eins og raddmálin gera.

Áætlað er að fleiri hundruð íslendinga sem tjáir sig og á samskipti á íslensku táknmáli.

2. Lagaleg staða íslenska táknmálsins

Um íslenska táknmálið gilda lög nr. 61/2011, um stöðu íslenskrar tungu og íslensks táknmáls. Fyrir gildistöku laganna þann 15. júní 2011 átti íslenska táknmálið sér ekki stoð í íslenskri löggjöf. Með 3. gr. laga nr. 61/2011, hlaut íslenska táknmálið opinbera viðurkenningu sem mál heyrnarlausra, heyrnarskertra og daufblindra Íslendinga. Með ákvæðinu var íslenska táknmálinu gert jafnhátt undir höfði í samskiptum og íslenskri tungu (fskj. nr. 1, bls. 6). Í 2. mgr. 13. gr. laganna segir síðan orðrétt: „Íslenskt táknmál er jafnréttthátt íslensku sem tjáningarform í samskiptum manna í milli og er óheimilt að mismuna mönnum eftir því hvort málið þeir nota.“

3. Þörf er á setningu stjórnarskrárákvæðis um íslenskt táknmál

Félag heyrnarlausra fagnar frumvarpi til stjórnarskipunarlaganna um breytingu á stjórnarskrá, þar með töldu ákvæði um íslenska tungu og íslenskt táknmál. Með ákvæðinu er íslensku táknmáli veitt vernd og gert jafnhátt undir höfði í samskiptum og íslenskri tungu. Í greinargerð með frumvarpinu er vísað til þess að með ákvæðinu sé aðgerðum stjórnvalda og löggjafa í þágu íslensks táknmáls tryggður traustur grundvöllur.

Virðingarfyllt,
f.h. Félags heyrnarlausra

Heiðís Dögg Eiríksdóttir, formaður Félags heyrnarlausra